

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)

Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)

Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)

София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841

e-mail: office@judgesbg.org

web: <http://www.judgesbg.org>

До Конституционния съд
На Република България

С Т А Н О В И Щ Е

на Съюза на съдиите в България
София, ул. Пиротска № 7,
представяван от председателя на
управителния съвет
Калин Калпакчиев

По к.д. № 11 по описа на Конституционния съд за 2019 г.

Госпожи и Господа Конституционни Съдии,

Съгласно предоставената ни възможност представяме на Вашето внимание становището на Съюза на съдиите в България по искането на пленума на Върховния административен съд за тълкуване на чл. 121, ал. 4 от Конституцията във връзка с въпросите:

1. Всички съдебни актове ли представляват „актове на правораздаването“ по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията?

2. Какви характеристики трябва да притежава един съдебен акт, за да бъде категоризиран като акт на правораздаването по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията?

3. Кой съдебни актове не са актове на правораздаване по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията?

4. Валидни ли са „актовете на правораздаването“ по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията, които не са мотивирани?

5. Допустимо ли е, по смисъла на по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията, в кои изрично посочени със закон случай, излагането на мотиви към определени „актове на правораздаването“ да бъде осъществено след подаването на жалба срещу постановения акт?

Становището е прието с решение на управителния съвет на Съюза на съдиите от 15 ноември 2019 г.

С определение от 08.10.2019 г. по настоящото дело Конституционният съд е приел за разглеждане постъпилото искане.

Преди да бъде отговорено на поставените въпроси, следва да бъде разгледан въпросът „Установява ли чл. 121, ал. 4 от Конституцията абсолютно изискване, актовете на правораздаването да се мотивират“.

Поставените въпроси биха имали смисъл, ако се приеме, че в Конституцията е установено такова абсолютно изискване.

Съществена част от разпоредбите в Конституцията установяват норми-принципи, които отразяват основни положения в уредбата на отделните правни отрасли. Такова положение има цитираната разпоредба в уредените от закона съдебни производства: по граждански, административни, наказателни и административно-наказателни дела. Всяко от тези производства обаче е подчинено и на други принципи, нито един от които няма абсолютно значение, а всеки принцип влиза в отношение с останалите, поради което всяко производство се явява баланс от паралелното действие на всички принципи, на които е подчинено.

Във всяко от посочените производства са уредени (включително и чрез субсидиарно приложение на правила от друго производство) правораздавателни актове, които се мотивират и такива, които не се мотивират. Уредено е и изискване за мотивиране на неправораздавателни съдебни актове. Например в Гражданския процесуален кодекс не се мотивират: решението при признание на иска, неприсъственото решение и заповедта за изпълнение, които несъмнено са правораздавателни актове; ограничено могат да бъдат мотивирани въззивните и касационните решения в исковото производство, като се допуска препращане към мотивите на обжалвания акт; но трябва да бъдат мотивирани определенията, с които съдът отхвърля искане на някоя от страните или се произнася по противоречиви искания; докато мотиви към актовете (действия и бездействия) на съдебния изпълнител, които по общо правило са правосъдни, но по изключение може да бъдат и правораздавателни, се изготвят само в случай на обжалване (при бездействията няма алтернатива).

Ако Конституционният съд приеме, че следва да бъде даден отговор на някои от поставените въпроси, предлагаме на Вашето внимание съображения по отделните въпроси в реда на поставянето им, както следва:

1. Очевидно не всички съдебни актове представляват „актове на правораздаването“ по смисъла на чл. 121, ал. 4 от Конституцията, не всички слагащи край на делото съдебни актове са правораздавателни и не всички съдебни актове по съществуването на делото са такива.

В това няма никакво съмнение и дори само поставянето на втория въпрос предполага този отговор на първия.

2. Основната функция на съдилищата е да правораздават – това е общата им компетентност, но упражняването на съдебната власт включва и други правомощия, напр. на гражданските съдилища – да издават охранителни актове и така да съдействат на гражданските правоотношения, като и да постановяват актове на спорна администрация. Няма съдебна практика, която да приема последните посочени актове за правораздавателни и да им придава сила на пресъдено нещо. Сила на пресъдено нещо имат правораздавателните актове, но такава сила имат и неправораздавателни актове, като напр. решенията на Конституционния съд за тълкуване на Конституцията, които не са актове на правораздаване, но пораждат сила на пресъдено нещо.

Признаците, които характеризират един съдебен акт като правораздавателен в четирите уредени в закона производства са различни, тъй като предметът на разглежданите дела е различен. Общо определение, дори да е възможно да бъде формулирано прецизно, едва ли ще е полезно за съдебната практика. Следва да се има предвид също, че законодателят, в отделни закони, възлага на съдилищата допълнителна компетентност за различни случаи, които са трудно изброими, а и могат да се променят във времето.

3. Неправораздавателните актове на съдилищата са неизброими и практическата полза от евентуален опит за изброяването им ще е съмнителна.

4. Трайно установена практиката на Върховния касационен съд е, че липсата на мотиви води до неправилност на съдебния акт и връщане на делото за ново разглеждане (такава е и по-старата практика по граждански дела, но при друга законова уредба). Не съществува съдебна практика, според която немотивираният правораздавателен съдебен акт е нищожен, обратното задължителната съдебна практика по граждански и наказателни дела е, че такъв акт е неправилен и полежи на отмяна от по-горната инстанция. Подобен порок не може да бъде отстранен чрез извънинстанционен контрол на влезли в сила съдебни актове.

5. След като съществуват правораздавателни съдебни актове, които не се мотивират, е без значение допустимо ли е и дали съществуват такива, които се мотивират след обжалването им.

За управителния съвет на Съюза
на съдиите в България
Калин Калпакчиев - председател